

DECIZIA Nr.553
din 16 iulie 2015

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.223
alin.(2) din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.707 din 21.09.2015

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Vlad Mihai Hendea și Dan Marian Hendea în Dosarul nr.2.947/84/2014 al Tribunalului Sălaj — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.121D/2015.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca inadmisibilă. Se arată că autorii excepției solicită Curții Constituționale să stabilească dacă substanțele care fac obiectul de reglementare al Legii nr.194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare, intră sau nu în sfera noțiunii de „*trafic de stupefiante*”, argumentele în susținerea pretinsei neconstituționalități fiind, astfel, formulate strict din perspectiva interpretării și aplicării legii. Se arată că enumerarea infracțiunilor din cuprinsul art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală este una generică, legiuitorul neurmărind prin aceasta individualizarea concretă a respectivelor infracțiuni. Se observă că, de altfel, interpretarea contrară ar goli de conținut sintagma criticată, întrucât aceasta ar fi redusă la infracțiuni a căror limită maximă de pedeapsă depășește 5 ani, aspect care determină, oricum, dispunerea arestării preventive, conform celei de-a doua teze a art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală. Se dă, în acest sens, exemplul infracțiunii de trafic de persoane, reglementată la art.210 din Codul penal, subliniindu-se că în conținutul Părții speciale a Codului penal este reglementată, la art.211, și infracțiunea de trafic de minori, pentru care, în mod logic, ar trebui să poată fi dispusă măsura arestării preventive. Se face trimitere, în mod similar, la infracțiunile de corupție și la infracțiunile asimilate sau conexe acestora. Se mai arată că în cuprinsul convențiilor internaționale se face referire la trafic de stupefiante sau substanțe psihotrope, și nu la trafic de droguri, și că Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri unifică cele două categorii de substanțe și le definește ca fiind droguri. Se susține că împărțirea acestor substanțe în substanțe stupefiante, substanțe psihoactive și substanțe psihotrope, conform dispozițiilor Legii nr.194/2011, este una formală, întrucât, în reglementarea regimului juridic al lor, legiuitorul a avut în vedere efectul comun al acestora, care este identic și care constă în afectarea sistemului nervos central și a funcțiilor acestuia și în crearea dependenței și a

comportamentelor deviante. Se arată, totodată, că valoarea socială ocrotită prin infracțiunile ce au ca obiect material aceste trei categorii de substanțe este identică. Se concluzionează că enumerarea infracțiunilor din cuprinsul art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală corespunde exigențelor art.7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, că măsura criticată este clară și previzibilă și că, pe baza expertizelor ce pot fi dispuse în fiecare cauză în parte, revine judecătorului rolul de a încadra substanțele ce fac obiectul infracțiunilor în una dintre categoriile de substanțe prevăzute de actele normative anterior arătate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 18 decembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr.2.947/84/2014, **Tribunalul Sălaj — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Vlad Mihai Hendea și Dan Marian Hendea într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de prelungire a măsurii arestării preventive a autorilor excepției, pentru săvârșirea infracțiunilor de constituire a unui grup infracțional organizat, prevăzută la art.367 alin.(1) din Codul penal, și de comercializare de produse cu efect psihoactiv, prevăzută la art.16 alin.(1) din Legea nr.194/2011, iar, în cazul autorului Vlad Mihai Hendea, și pentru cea de trafic de droguri de mare risc, prevăzută la art.2 alin.(2) din Legea nr.143/2000.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se susține că sintagma „*trafic de stupefiante*” din cuprinsul textului criticat este neclară și imprevizibilă, nefiind definită în niciun act normativ în vigoare. Se arată că, pentru acest motiv, prevederile art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală ar putea primi interpretări diferite de scopul avut în vedere de legiuitor cu prilejul elaborării Codului de procedură penală. Se subliniază faptul că textul criticat reglementează cazurile în care măsura arestului preventiv poate fi prelungită, așa încât lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia este de natură a încălca dreptul la un proces echitabil al persoanei în privința căreia această măsură este luată.

6. **Tribunalul Sălaj — Secția penală** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se susține că substanțele cu efecte psihoactive, definite la art.2 lit.e) din Legea nr.194/2011, se includ și în categoria stupefiantelor la care fac trimitere prevederile art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală. Se arată că, deși infracțiunea de trafic de substanțe cu efecte psihoactive, prevăzută la art.16 din Legea nr.194/2011, este pedepsită cu o pedeapsă mai mică de 5 ani, această infracțiune se regăsește în enumerarea din cuprinsul textului criticat. Se susține că, dacă legiuitorul nu ar fi vrut să cuprindă infracțiunea de trafic de substanțe cu efecte psihoactive în lista de infracțiuni anterior referită ar fi folosit aceeași exprimare ca și în cazul infracțiunii prevăzute la art.139 alin.(2) din Codul de procedură penală, respectiv sintagma „*trafic de droguri*”.

7. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „*Măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit*

o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, ultraj, ultraj judiciar, o infracțiune de corupție, o infracțiune săvârșită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare și, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor împrejurări privitoare la persoana acestuia, se constată că privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unei stări de pericol pentru ordinea publică”.

11. Se susține că textul criticat încalcă prevederile constituționale ale art.1 alin.(5) cu privire la statul român, ale art.20 alin.(2) referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului și ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că **dispozițiile art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală prevăd că măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă suspiciunea rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și alte legi speciale, o infracțiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede ori alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, ultraj, ultraj judiciar, o infracțiune de corupție, o infracțiune săvârșită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani ori mai mare.**

13. Analizând textul criticat, Curtea reține că infracțiunile la care acesta face trimitere pot fi împărțite, în funcție de modalitatea definirii și reglementării lor în actele normative în vigoare, în următoarele trei categorii: **1. infracțiuni care fac obiectul de reglementare al unor titluri sau capitole din Partea specială a Codului penal**, acestea fiind infracțiunile contra securității naționale (titlul X al Părții speciale a Codului penal) și, respectiv, infracțiunile contra vieții (capitolul I al titlului I al Părții speciale a Codului penal), vătămarea corporală sau moartea unei persoane (capitolul II al titlului I al Părții speciale a Codului penal), falsificarea de monede ori alte valori (capitolul I, titlul VI al Părții speciale a Codului penal), infracțiunile de corupție (capitolul I, titlul V al Părții speciale a Codului penal) și infracțiunile săvârșite prin mijloace de comunicare electronică (capitolul VI al titlului VII al Codului penal); **2. infracțiuni care se regăsesc cu aceeași denumire marginală în cuprinsul Codului penal**, cum sunt traficul de persoane (art.210), șantajul (art.207), violul (art.218), lipsirea de libertate (art.205), ultrajul (art.257) și ultrajul judiciar (art.279); și **3. infracțiuni care sunt definite ca atare în legi speciale ce conțin norme de drept penal**, respectiv spălarea banilor (art.29 din Legea nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.702 din 12 octombrie 2012, cu modificările ulterioare), evaziune fiscală, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.672 din 27 iulie 2005, cu modificările ulterioare), infracțiunile contra securității naționale (art.26 și art.27 din Legea nr.51/1991 privind securitatea națională a României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.190 din 18 martie 2014) și infracțiunile de terorism (art.32—38 din Legea nr.535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.161 din 8 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare).

14. Curtea observă, astfel, că, dintre toate infracțiunile enumerate la art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală și care pot constitui temei al luării măsurii arestării preventive, doar cele de **trafic de stupefiante și trafic de arme nu sunt definite de legea penală**. Cu alte cuvinte, **în legislația penală românească nu există infracțiunea de trafic de stupefiante, reglementată ca atare.**

15. Având ca premisă această constatare, Curtea reține că **Legea nr.339/2005** privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.095 din 5 decembrie 2005, cu modificările și

completările ulterioare, definește, la art.2 lit.d), substanțele stupefiante ca fiind substanțele înscrise în anexele la Convenția unică din 1961 a Națiunilor Unite asupra substanțelor stupefiante, modificată prin Protocolul din 1972, iar anexa la legea anterior arătată conține, la pct.I (1), o **enumerare exhaustivă a stupefiantelor**.

16. La rândul său, **Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri**, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.163 din 6 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, definește, la art.1 lit.b), **drogurile ca fiind plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, înscrise în tabelele nr.I—III din aceeași lege**, și prevede la lit.c) și lit.d) ale aceluiași art.1, că droguri de mare risc sunt cele înscrise în tabelele nr.I și II, iar drogurile de risc sunt cele înscrise în tabelul nr.III.

17. Aceeași Lege nr.143/2000 incriminează, la art.2 alin.(1), cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept; la art.3 alin.(1), introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul ori exportul de droguri de risc, fără drept; la art.4 alin.(1), cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, cumpărarea sau deținerea de droguri de risc pentru consum propriu, fără drept; la art.5 alin.(1) punerea la dispoziție, cu știință, cu orice titlu, a unei locuințe sau a unui local ori a oricărui alt loc amenajat, în care are acces publicul, pentru consumul ilicit de droguri ori tolerarea consumului ilicit în asemenea locuri; la art.6 alin.(1), prescrierea drogurilor de mare risc, cu intenție, de către medic, fără ca aceasta să fie necesară din punct de vedere medical, precum și eliberarea cu intenție de droguri de mare risc, pe baza unei rețete medicale prescrise; la art.7, administrarea de droguri de mare risc unei persoane; la art.9, finanțarea săvârșirii faptelor prevăzute la art.2—5; iar, la art.10, îndemnul la consumul ilicit de droguri de mare risc, prin orice mijloace. De asemenea, în cazul infracțiunilor prevăzute la art.2—4 din Legea nr.143/2000, sunt reglementate și variante agravate, prin care sunt pedepsite penal aceleași fapte, având ca obiect droguri de mare risc.

18. Din interpretarea coroborată a dispozițiilor legale mai sus analizate, Curtea reține că prin **traficul de droguri** se înțelege oricare dintre faptele incriminate la art.2—10 din Legea nr.143/2000, mai puțin faptele de consum de astfel de substanțe, pedepsite penal prin aceleași articole. Or, cum drogurile sunt definite, la art.1 lit.b) din Legea nr.143/2000, ca fiind plantele și substanțele stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe, prevăzute în tabelele nr.I—III, iar substanțele stupefiante sunt cele prevăzute la pct.I (1) din anexa la Legea nr.339/2005, Curtea constată că **traficul de stupefiante ar putea consta în aceleași fapte, având ca obiect substanțele din anexa anterior referită**.

19. De asemenea, Curtea reține că, potrivit **art.359 din Codul penal**, infracțiunea de **trafic de produse sau substanțe toxice** constă în producerea, deținerea, precum și orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe ori experimentarea produselor sau substanțelor toxice, fără drept.

20. În fine, în legislația românească se regăsește și **Legea nr.194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare**, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 26 februarie 2014.

21. Având în vedere toate aceste considerente, Curtea conchide că infracțiunea de trafic de stupefiante, care face obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate, nu se regăsește definită în cuprinsul Codului penal sau al unei legi speciale. Așa cum a fost arătat mai sus, sensul noțiunii de „trafic de stupefiante”, folosită de legiuitor în textul criticat, **ar putea fi dedus doar prin interpretarea coroborată a dispozițiilor legale analizate**, respectiv art.2 lit.d) din Legea nr.339/2005 și pct.I (1) din anexa la legea anterior arătată, precum și art.1 lit.b) și art.2—10 din Legea nr.143/2000. Or, lipsa unei definiții clare a infracțiunii de „trafic de stupefiante” este de natură a genera interpretări diferite de către instanțele de judecată, cu ocazia aplicării dispozițiilor art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală, în contextul dispunerii măsurii arestării preventive.

22. În același timp, Curtea reține că măsura arestării preventive, prevăzută la art.223—240 din Codul de procedură penală, este o măsură preventivă privativă de libertate, a cărei esență este restrângerea libertății individuale, prevăzute la art.23 din Constituție, și executarea ei într-un centru de detenție. În consecință, dispunerea măsurii arestării preventive determină și restrângerea altor drepturi fundamentale, precum libera circulație (art.25 din Constituție), dreptul la viață intimă, familială și privată (art.26 din Constituție), accesul la cultură (art.33 din Constituție), dreptul de asociere (art.40 din Constituție) etc. (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.712 din 4 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2015, paragraful 20). Din modalitatea de reglementare a măsurii arestului preventiv, Curtea reține că aceasta este măsura preventivă cea mai intruzivă, dintre cele prevăzute de Codul de procedură penală.

23. Curtea constată că, fiind cea mai intruzivă dintre măsurile preventive, dispunerea măsurii arestului preventiv trebuie să se realizeze într-un cadru normativ clar, precis și previzibil, atât pentru persoana supusă acestei măsuri, cât și pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la posibilitatea limitării într-un mod aleatoriu/subiectiv a unuia dintre drepturile fundamentale esențiale într-un stat de drept: libertatea individuală. De aceea, cerințele privind calitatea, precizia și previzibilitatea legii, în acest context normativ, influențează, în mod direct și nemijlocit, dreptul persoanei la un proces echitabil, privit ca o garanție, în acest caz, a libertății individuale. Este îndeobște admis, fiind reglementat prin dispozițiile art.23 din Constituție, că libertatea individuală nu este absolută, însă limitarea sa trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor art.1 alin.(5) și ale art.21 alin.(3) din Legea fundamentală, iar gradul de precizie a termenilor și noțiunilor folosite trebuie să fie unul ridicat, dată fiind natura dreptului fundamental limitat. Așadar, standardul constituțional de protecție a libertății individuale impune ca limitarea acesteia să se realizeze într-un cadru normativ care, pe de o parte, să stabilească expres cazurile de limitare a acestei valori constituționale, iar, pe de altă parte, să prevadă într-un mod clar, precis și previzibil, aceste cazuri.

24. În concluzie, Curtea reține că lipsa de claritate, precizie și previzibilitate a normei criticate este de natură a încălca dispozițiile art.21 alin.(3) din Constituție, având în vedere că persoana supusă măsurii arestării preventive nu poate beneficia de un proces corect și echitabil, de vreme ce norma în cauză poate fi interpretată de către instanțele de judecată cu o marjă largă de apreciere a sferei infracțiunilor pentru care poate fi dispusă această măsură. Or, aprecierile pur subiective trebuie excluse din cadrul ipotezei normative analizate.

25. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Vlad Mihai Hendea și Dan Marian Hendea în Dosarul nr.2.947/84/2014 al Tribunalului Sălaj — Secția penală și constată că sintagma „*trafic de stupefiante*” din cuprinsul dispozițiilor art.223 alin.(2) din Codul de procedură penală este neconstituțională.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului Sălaj — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința din data de 16 iulie 2015.